

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általunk katholikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zicky Nándor grófhoz 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztő: Jókai-utca 12.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDAJA (Iskola-utca 4. sz.)

Az esküdtzéki tárgyalások.

A haladó kor egyik legszebb vívmánya, az esküdt-bírószági intézmény e hó 21-én lépett először nálunk a nyilvánosság elé. Bár nem vagyunk elfogult magasztalói az igazságszolgáltatás illetén való reformjának, mégis sokkal többet éreztünk a közönséges igazolmánál, midőn egyszerű polgárokat láttunk ülni a bírói székekben, kik az eskü szentsége alatt fogadták, hogy pártatlan meggyőződésük és lelkiismeretük szerint fognak ítélni megtevélyedett embertársaik felett. A polgárbírák első bemutatkozása különösen szimpatikus volt és az első verdikt kimondása után képzett jogászberek siettek kifejezést adni őszinte elismerésüknek, melyre az esküdtzéki józan ítélőképességével és a komplikált kérdésekben tanúsított helyes felfogásával valóban rászolgált. De különös elismeréssel tartozunk dr. Mäder Ferencz kir. táblabírónak, ki a tárgyalásokat a nála megszokott helyes tapintattal vezette s az esküdtzékekhez intézett beszédében tartalmas tanítást mondott ama kötelességeknek miként való teljesítéséről, melyeket az új intézmény a polgárbírákra rótt. Nyugodtan s bizonyos elégtelenséggel nézünk az esküdtzékek tovább való működése elé, de a mellett óhajtjuk, hogy minél ritkábban kelljen ama helyzetbe jutnia, hogy a megsértett jog és erkölcs rendnek elégtételt szerezzen.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Egy pár czipő.

Irta: Hégisippe Moreau.

Az 1776-ik esztendő januáriusának 6-ik napján a Héron nevű francia hajó látulsó részében olyan jelenet játszódott le, mely érdemes a följegyzésre.

Mindazok a tiszték, a kik nem voltak szolgálásban, csevegve és szivarozgatva sétáltak a földézetben, a mikor a lépcsőn, a mely a kapitány kajütjébe vezetett, följött egy fiatal kadét és elkiáltotta magát:

— Le a kalappal, uraim, jön a királyné!

Pedig Mária Antoinette nem hagyta oda Versailles s Asmodeusnak, a sánta manónak segítségével bárki megláthatta volna, hogy a kecses királyné e pillanatban faképnél hagyta halálos ellenségét, az etikettet, s a szűk családi körben szindarabot játszik. Astris gróf volt a partnere, a provenzei gróf a sugója, mindketten sógorai.

A falusi varázsló című darab főszerepét játszotta s ezt énekelte:

Szolgám odavan,
Eltűnt szerencsém

Szavak, a melyeket később joggal ismételtetett — muzsika nélkül.

Szegény királyné, a kinek az volt a sorsa, hogy hősnoje legyen egy épen oly szép, oly

Az első napokon lefolyt tárgyalásokról a következő tudósításban számolunk be olvasóinknak:

I. nap.

Annak idején megirtuk azt a szomorú végű szerelmi históriát, melynek hőse Dekán Ferencz polgárdi parasztlegény volt. Dekán Ferencz teljes egy esztendeig tette a szerepet a falujabeli Csizmadia Zsófiának, ki szintén nem idegenkedett tőle. Már az eljegyzést is megtartották, midőn váratlanul viszálykodás tört ki a leendő örömszülők s a legény között, holmi pénzübeli dolgok miatt. Nevezetesen, azon nem tudtak beállással megegyezni, vajjon a leány szülei, vagy a legény tartsa ki a lakodalmat s hova költözzék az ifjú pár az esküvő után. Közben megerezt a falu nyelve, holmi visszautasítást, szerencsésebb kérvényt emlegettek, a mi a szerelmes legényt egészen elkésértette, annál is inkább, mert tapasztalni vélte, hogy a leány is elhidegedett. Ez évi január 30-án végre kenyértörésre került a dolog s Dekán Ferencz elkéséredé ment haza a mátkájától: A megbántott legény az egész éjszakát álmatlanul töltötte s reggelre megérlelődött benne a gondolat, hogy elemészti a leányt, ha már szépszerével az ővé nem lehet. Élesre fent konyhával indult az utolsó látogatásra s rövid ott időzés után, mikor Csizmadia Zsófi bucsuzóra nyújtotta a kezét, előrántotta a kést s azzal a

poétikus, de tisztább drámának, mint a Stuart Máriaé.

Ki volt hát az a trónbitorló nő, a ki ezerkészság mértföldnyire Versaillestól kezébe vette a jogart, melyet az igazi királyné egy pillanatra föleserélt a pástorbottal.

A királyság, melyet a Héron legénysége üdvözölt, csak ártatlan, futó, királyosdi játékok volt.

A királyi méltóság egy Martinique-sziget-beli csinos kreol leánynak jutott, a kapitány rokonának, a ki néjének fölügyelete alatt Párisba iparkodott, hogy ottan egy örökségre való jogát érvényesítse.

Kár, hogy a fiatal királyné csak tréfából volt az, mert olyan bájosan és méltóságosan viselte tisztét s minden követelménynek annyira megfelelt, hogy II. Katalin is megirigyelhette volna.

— Térdre, szép apród, szólt a fiatal kadét-hoz, a ki érkezését jelentette. Nem látod, hogy a keztyűm a földre esett? Ide, miniszter uraim és né ne vessenek, mert az eset komoly. Szeretem népemet, értik, és akarom, hogy népem engem is szeressen. Most arról ran szó, hogy hódolatukat megnyerendő, minő szalag volna alkalmasabb a czipőmre: kék-e vagy fehér? Hogyan? Szinte ugy rémlik nekem, mintha háziorvosom tömjén kelyett dohányfűstöt fujna az arcomba. Nagyköveteim közül valamelyik azonnal szálljon föl a hippogrifra s nézze meg a holdban, vajjon

leányt négy helyen megsebesítette. Talán sokkal rosszabbul végződik a dolog, ha a halcsontos fűző fel nem fogja a döfést. Így azonban a leány felgyógyult, az elkéséredett völegény pedig, ki azóta vizsgálati fogságban ült, most került az esküdtbírák elé.

Különös szenzáció számba ment az első esküdtzéki tárgyalás s a városház nagytermének a közönség részére föntartott helye az érdeklődőknek csak csekély részét volt képes befogadni. A kisorsolt esküdtek a patkóalakú tanácskozó asztal körül helyezkedtek el, míg a szép számmal megjelent jogászberek részben a korlát mellé állított székeken, részben a karzaton foglaltak helyet. A polgármester szobája az esküdteknek, az első alkapitány hivatala pedig a bíráknak volt tanácskozó helyiségül lefoglalva. A kis előszobában ült Daróczy István kir. törvényszéki elnök, ki a tárgyaláson csak mint szemlélő volt jelen.

A törvényszék részéről dr. Mäder Ferencz és Madarassy István kir. táblai bírák, Sárkány Ferencz kir. tvszéki bíró, továbbá Könyg Ede és Kenessey László aljegyzők vettek részt a tárgyaláson. Az elnöki széket dr. Mäder Ferencz foglalta el, közvádó volt Ujházy Sándor kir. ügyész, a vádlottat Csekő Lajos védte.

Az elnök fél tízkor nyitotta meg a tárgyalást, miután a vádlottat elővezették. Dekán

a jó doktor esze nem tévedt ma reggel óta arra az utra, melyen a boldogult örjögő Roland kószált?

Ezer ártatlan tréfa üzte egymást, a miken a jóléklü matrózok anyit és oly hosszan nevettek, hogy kialudt kezükben a pipájuk.

De a legjobban örül a kedves gyermek diadalának egy vén breton matróz, névszerint Hello Péter. Több sebe volt, mint ráncz az arczán s épen aznap kapta meg az érmet, hosszú szolgálatainak elkését jutalmát. Ez alkalomból a kapitány őt is az asztalhoz ültette, a hol a két hölgy elnökölt.

Mária-Róza, így hívták a fiatal leányt, már gyakran bámullattal hallgatta Hello Péter elbeszéléseit. Hízogelt neki, bevezette s a nyers öreg szíve, mely elsokott volt minden gyöngédségtől, a gyermeki szív megnyilatkozásaira épen oly hevesen dobogott, mint mikor a jutalomérmet kapta. Ő szolgálta ki a leánykát, egyedül ő örködött fölötte, mert a némit. — a ki kitünő öregasszony volt, — a köszvény karoszekéhez lánczolta. Az öregasszony egész nap szent Ágoston írásában olvasgatótt s csak ritkán szólította hugát, a ki mint a gyarmati leányok általában, igen függetlenül nőtt föl s akárhányszor tette magát, mintha nem is hallaná, hogy néje szólítja. Néha a kötélhágásokon mászkált a leány s himbálózott rajtuk s ilyenkor Hello Péter le nem vette volna róla a szemét s minden pillanatban készen állott arra, hogy

Mai lapunk 6 oldal.

Ferencz, — középtermű, vállas, nyilttekintetű legény — két fegyveres börtönőr között lép be s a bíróságot illő tiszteletudással köszöntve, helyet foglal a vádlottak padján. A hozzáintézt kérdésekre bátran, elfogultság nélkül válaszol s egész viselkedése igen jó hatást kelt egy a bírák, mint a közönség körében.

Tanúképen megjelentek: *Csizmadia János* a feleségével és Zsófi leányával, továbbá *Dékán Ferencz*, a vádlott apja, *Listár József*, *Pál István* és dr. *Kadnai Samu* orvos, mindnyájan polgárdi lakosok.

Az elnök kérdést intéz az esküdtekhez, hogy vajon nincsenek-e valami viszonyban az érdekeltekkel. Az általános tagadó válasz után elrendeli a 12 esküdt kisorsolását, a mi úgy történik, hogy a neveket egy urnába teszik és az elnök egyenkint fölolvassa. Ugy a vád, mint e védelem képviselőjének, ugyszintén a vádlottnak is jogában áll, hogy a kisorsoltat bármelyikét minden indokolás nélkül visszautasítsa, ez esetben azonban csupán a kir. ügyész él a visszautasítás jogával.

Az esküdtszék a következőleg alakult meg: *Zuhánszky János* földbirtokos M.-Almás, dr. *Faludi Gyula* ügyvéd, Szejhérvár, *Brunauer Miksa* bérlő, Polgárdi, *Harruck Lajos* kőfaragó Szejhérvár, *Wessely Zsigmond* kereskedő, Nyék-Pettend, dr. *Fejér Ferencz* ügyvéd, Szejhérvár, *Szlávik Zsigmond* kereskedő, Szejhérvár, *Endl József* mérnök, Szejhérvár, dr. *Hajós Rezső* ügyvéd Szejhérvár, *Csitári G. Emil* nyomdász, Szejhérvár, *Csillery József* birtokos, Szejhérvár, *Lichtneckert Antal* kereskedő, Szejhérvár, reudes esküdtek: továbbá dr. *Eisenbarth Károly* ügyvéd, Szejhérvár és *Haras Béla* urod. titkár, *Aba*, pótesküdték. A kisorsoltak közül az ügyész hetet visszautasított.

Az esküdtszék így megalakulván az elnök felszólítja az esküdteket, hogy foglaljanak helyet az asztal körül. Majd üdvözlő íket a bíróság nevében s mindnyájukat figyelmezteti komoly feladatukra. Jól tudja — ugymond — hogy nehéz a törvény betűit a szabad meggyőződéssel összeegyeztetni, de hiszi, hogy az esküdteknek ez sikerülni fog. A jogok legszebbjét s egyszerűsmind legfontosabbikat ruházta rájuk a törvény s ő tisztelettel hajlik meg e törvényadta hatalmuk előtt, melyet kétségkívül az igazság érdekében fognak felhasználni. Különös figyelmükbe ajánlja, miszerint most különösen hivatva vannak arra, hogy a kételkedőket e reform czél-

széles tenyerébe fölfogja, mint egy fáradt madárkát vagy kihalászsza rögtön, ha a tengerbe esnek. Néha a legénységet mulattatta tánczával és énekével s ilyenkor úgy látszott, mintha a figyelmes Péter valódi műértővé vált volna, a ki gyönyörűségét tudja találni a versek zenéjében és a tánc bájában.

Rákövetkező nap kurta uralkodásának végével a kedves gyermek aggodalmas, szomorú arccal jelent meg a fűdélzetén s a vén jegesmedve elébe állott, nyugtalanul és némán, mint a hű eb, a mely gazdáját sirni látja. Nem lehetett másképp. Péter részvevő és fürkésző pillantása rákésztette, hogy kitarja előtte szívét.

Egy vén néger asszony, a ki boszorkány hírében állott s a kinek *Mária-Róza* titokban kenyeret vitt az erdőbe, egy izben különös jövedőre ragadtatta magát, mely a leánykát nagyon gondolkodóba ejtette s melynek egy-egy szavára most is meg élénken emlékezett.

— Jó kis urnóm, láttam a fellők között egy nagy kondort, szállott, szállott magásra s rózsát tartott a csőrében. Te vagy a rózsza. Leszel szerencsétlen, leszel aztán királyné, leszel nagy vihar, aztán halál.

— Tegnap királyné voltam, tette hozzá *Mária-Róza* s most várom a vihart mely elvisz.

— Ne féljen, kisasszonykám, felelte Hello. Ha a Héron hajó bájba kerül, csak fogja meg a zubbonyom csücskéjét — lássa így, — és aztán Isten segítségével meg a védőszentem támoga-

zúságáról meggyőzzék. Végül mindenben való lelkes támogatásukat kéri.

A kir. ügyész szintén feladatuk fontosságára figyelmezteti az esküdteket. Ezen intézmény ellen, nevezetesen az utóbbi időben sokfelől aggodalmat támasztottak s nekik most igazolniuk kell, hogy valóban megbízható szervei az igazságszolgáltatásnak. Hiszi, hogy az esküdtek meg fogják czáfolni a többszöriösen megnyilatkozott aggodalmakat.

Csekő Lajos szintén bizalommal üdvözlö az esküdteket.

Közben a kisorsolt esküdtek közül *Csillery* és dr. *Faludi* gyöngékedésük miatt felmentésüket kéri, mire helyükbe a sorshuzás szerende szerint *Breuer Adolf* és *Weber Károly* székesfejérvári kereskedők lépnek. Az esküdtszék tagjai ezután leteszik az elnök által előmondott esküt és a tárgyalás megkezdődik.

König Ede jegyző felolvassa a vádiratot, mely szerint az ügyesség *Dékán Ferencz*et előre megfontolt szándékkal elkövetett gyilkossági kísérlet büntetvével vádolja.

A vádlott az elnök felszólítására nem közönséges értelmességre valló, folyékony beszédben mondja el az esetet és annak előzményeit. Két eladó leánya volt *Csizmadia Ferencz*nek, kik közül ő a kisebbiket szerette. Egy évig járt a házhöz, mignem az idősebbik leányt elgyűrűzték s ekkor az öregek készséggel beleegyeztek, hogy ő is elvegye Zsófit, a kisebbiket. Már kétszer ki voltak hárderve s le is tette a husz forint jegypénzt, midőn egy január vége felé azt tapasztalta, hogy nem jó szemmel nézik az öregek. Jóllehet ő már abba is beleegyezett, hogy *Csizmadiákhoz* beházasodjék, a mit apja eleinte ellenzett. Az esetet megelőző estén összetűzött *Csizmadiánéval* s ekkor az kijelentette, hogy nem adja neki a leányt. Ez a visszautasítás módfelett elkéserítette, s azon az éjszakán aludni sem tudott, annyira bántotta a szegény és az a gondolat, hogy az a leány másé lesz. Reggel, január 31-én egy élesre köszörült konyhakést vett magához, azzal a szándékkal, hogy öngyilkos lesz, de ekkor észbe jutott, hogy néhány levele van a leánynál s azokat akarta előbb visszaszerezni. Ezzel a szándékkal ment át *Csizmadiákhoz*, hol menyasszonyát egyedül várásal foglalkozva találta. Melleje ült s szépen beszélgetett vele egy darabig, majd a leveleket kérte. A leány ekkor sirva fakadt. Hogy mi történt ezután, arra már nem igen emlékszik,

tása mellett úgy kiviszem a partra, mint egy hárombörözös egy kis schoonert.

*Mária-Róza*t ez megnyugtatta kissé s azzal jutalmazta meg az öregembert, hogy énekelt neki egy románcot, melyet egy fiatal kreol szerzett s a melyet még senkimen hallott tőle: Széthordta a szél futó örömmön . . .

Másnap már megint ránczolt és napok-hetek multak, a nélkül, hogy vidámsága engedett volna. De nem így volt ez a cipővel. Az utolsó ugrás egy tarantellában megadta a cipőnek a kegyelemelőfűst. Szerencsétlenségére a hölgyek ruhátára nagyon kicsi volt s Párisban akarták csak kiegészíteni.

Mária-Róza csakhamar kénytelen volt esőndesen és mozdulatlanul üldögélni a nénye mellett. Ruhácskája alá rejté cipőptelen lábát, lázas nyugtalansággal nézegetett ide-oda, de elmozdulnia nem lehetett. A kis királyné egy sirt, mint a fogoly hervazgnók a mesebeli sárkánybarlangban, a kik mindig várják a lovagot a ki őket megszabadítja.

Ez a lovag jelentkezett is. Hello Péter volt. Az öreg legény soká törte a fejét s végre az jutott észbe, hogy egy darab bőrt keressen. Pipáját és érmét ígerte egy darab bőrt. Tüvé tette az egész hajót egy darab bőrt, míg végre egy zugban fölfedezett — egy csizmat. Egy volt katona csizmáját. Hello Péter törét használta késnek, dikiesnek s addig vágott, addig metszett, míg egy óra leforgása alatt készen

mert a könnyek láttára felfordult vele a világ. Csak azt tudja, hogy egyik kezével megfogta a mátkájának fejét nyugtott kezét, a másikkal pedig a zsebébe nyult a kést. Aztán azurt . . . a leány összesépett, ő pedig háza szaladt. Csakhamar jöttek a csendörök és elfogták. Így történt. . . Szegény és zavarodottságát hozza fel mentéséül s arra kéri az esküdteket, hogy legyenek irgalommal hozzá, mert ő maga sem tudja, miképp vetemedhetett ennyire.

Az ügyész konstatálja, hogy a vádlott vallomása egészen eltér a vizsgálat alkalmával tett vallomásától, azért kéri, hogy a jegyzőkönyvnek ide vonatkozó része felolvassassék. Ebből kintünik, hogy *Dékán Ferencz* már az előtte való napon elhatározta, hogy a leányt megöli.

Most *Csizmadia Zsófit* hallgatták ki. A szemrevaló fiatal leányzó elég bátran felel a kérdésekre. A legényt a történet után immár nem tekinti jegyesének. Elvehette volna békeséggel, ha nem akaratoskodik, mert az ő szülei sohasem ellenézték a házasságukat. Január 30-án este *Dékán Ferencz* azzal a kijelentéssel vett bucsut, hogy „majd ő készül a lakodalomra!” Ez fenyegetőzés is lehetet. Másnap reggel elég nyugodtan állított be hozzá és ő semmi rosszat nem gyamított, midőn a bucsuzkodásnál a legény hirtelen kést rántott elő s azzal hat helyen megszurta. Két hónapba került, míg teljesen begyógyultak a sebei.

A leányt megeskették, ugyszintén az utána kihallgatott szüleit is, kik egyértelműen úgy vallottak, hogy ők nem ellenézték az egybekelést. Csupán a lakodalom kérdésénél különbözték össze. Tagadják a legénynek azon állítását, hogy gazdagabb vót kerestek volna, nem nekik *Dékán Ferencz* ellen semmi kifogásuk nem volt. Az igaz, hogy azt tanácsolták a legénynek, menjen föl vagy egy esztendőre Budapestre, hogy egy kis pénzt keressen s csak aztán tartásak meg a lakodalmat, de már így is beleegyeztek, sőt a menyasszonyi ruhát is elkészítették.

Öreg Dékán Ferencz vallomásánál sokkal érdemesebb volt magának az öregnek tipikus alakja. Különbözen igen elfogulatlanul beszélt s csak akkor látszott rája valami megilletődés-féle, mikor a vádlottak padján ülő fiúra tekintett. Az öreget is megeskették a vallomására s ezzel az elnök berekesztette a délelőtti tárgyalást.

Delután legesőbben *Pál István* polgárdi földművest hallgatta ki a bíróság. Tanuskodása

volt, szeretném azt mondani, hogy egy pár cipő, de ezt nem merem mondani az igazság iránt való tisztelettől. A mit Hello Péter produkált, az nem volt se cipő, se csizma, se papucs, sem egyéb, ilyesforma lábbeli. Egész sajátáságos, különös alkotás volt ez, páratlan a cipészet történetében, egy fantasztikus, romantikus holmi. A minék nem lehet nevet adni, de azért a kis *Mária-Róza*nak meglehetősen jó szolgálatot tehetett és tett is, mert egy órával később a kis bajadér már megint vigan tánczolt, nagy tetszésére a nézőknek.

Végre, hosszantartó utazás után, messze hallatszott az árbóczkosárból: Föld! Föld!

Hello Péter és *Mária-Róza* között igen érzékeny volt a bucsuzás.

— Mindig fogok gondolni rád s a pár cipőt megtartom örök emlékül, mint ereklyét, mondotta *Mária-Róza* vigasztalásul az öreg Péternek, a ki a keze fejével törülgette könyes szemét.

— Ah, felelte az öreg fejét rázva, a kisasszonyka Párisba megy s az új barátok között hamar elfelejti a szegény Hello Pétert. Nem fog többé rája gondolni.

— Mindig! felelte *Mária-Róza* s nénye után ment. Az öreg utána nézett, a míg csak tehetet. A leányka többször megfordult, intett a kendőjével s kiáltott feléje, a mikor az öreg már nem is hallhatta: Mindig, Hello, mindig.

Hello Péter nem tudhatta meg soha, hogy

csak jelentéktelen körülményekre vonatkozott, de mondott valamit, a mit a szomorodott szívű szerelmesek vizsgálatára följegyzünk. Pál István ugyan csak Dékán Ferencnek mondta ezt, de mindenki megszivlelheti. Búsult a legény az estén, mikor haraggal vált meg a leányos háztól. Pál István a ki épen Dékánéknál pipázgatót, megkérdezte tőle, hogy mi történt vele.

— Hát az történt, hogy elmarad a mátkám — felelte a legény.

Pál István kevesellte az okot.

— Ősém, ezért lény a sipkátat se vágd a földhöz. Azért az lény marad, te meg legény maradsz.

Es bizony bölcsen cselekedett volna Dékán Ferenc, ha megfogadja vala a tapasztalt Pál István tanácsát.

Még dr. Radnai Samu polgárdi orvost hallgatták meg, ki a leányt két hónapig gyógykezeltte (Igaz, hogy Csizmadia Zsófi az eset után nyolczadnapra már csárdást tánczolt a nénje lakodalmán, de azért még sokáig tartott a teljes gyógyulása). Ezzel a bizonyítás befejeztetett.

Most a kir. ügyész és a védő által formulázott kérdések megvitására vonult vissza az esküdtbírósg s ez meglehetősen hosszú időt vett igénybe. Hét óra tájban mondta el Ujlázi Sándor kir. ügyész a védbeszédét.

Bármily csábító is ez alkalom — ugymond — midőn az esküdtbírósg először lép a nyilvánosság elé, mégsem akar ezuttal sem holmi társadalom-politikai beszédet mondani. A vádhatóság-nak a dialektika fegyvereivel csak kivételesen szabad küzdenie, az ő fegyvere az igazság. Gyilkosság kísérletének büntetvével vádolja Dékán Ferencet s azt igyekszik bebizonyítani, ez esetben a gyilkosságnak mind a három fültétele megtalálható: az ülési szándék, a cselekedet s a cselekedetek megfontolása. A legény föltette magában, hogy ha a leány az övé nem lehet, a másé se legyen. Éles konyhakést vitt magával s azt oly erővel döfte kétszer a leány mellébe, hogy a penge elgörbült. Senki-nek kétsége nem lehet a felől, hogy a ki ilyen két szurást tesz, az az illetőnek halálát akarja. Ha tudja, mi lesz tettének következménye, mégis végrehajtja, akkor a szándékoság igazolva van. A megfontolás is kétségtelen. Dékán Ferenc az éjszakát álmatlanul töltötte, s reggelre megérelődött benne a gondolat, hogy a leányt megöli, bár érezte volt a lelkiismeret tiltakozását és fölébredt benne a törvénytől való félelem.

a fiatal leány beváltotta-e a szavát, mert az öreg ritkán látta a francia partot s az amerikai háboruban elesett. A mi Mária-Rózát illeti...

De itt történetnek a forradalom hatalmas folyama szeli ketté. Dühöngése és mélysége megszédítene. Add hát kezdet, kedves olvasónóm, hunyd le a szemed s ugorjunk által rajta.

A császárság kellő közepén vagyunk, Malmaisonban, a nemes, boldog Jozefin császárné tartózkodási helyén, a ki a törvényszék határozata folytán immár özvegye a még élő Napoleonnak, mindamellett a francziák szemében még most is császárné, kit ök szívükbe zárták.

Zongorájára dölve a császárné épen egy fiatal leányokból álló küldöttséggel beszélgetett. Az ő hölgyei voltak, kik féltéken, habozva kértek engedelmet arra, hogy szindarabot játszhasanak a kastélyban.

— Megengedem örömet, mondotta a császárné, a jelmezekről magam fogok gondoskodni. Hála a császár nagylelkűségének, ruhátlam nagyon gazdag. Nézzétek csak, mit hozott Marchand csak az imént.

S egy drága prémre mutatott, mely a szőnyegen hevert. Oly szép darab volt, hogy az egyik kisasszony tapsolt fehér kezével és így kiáltott föl: Istenem milyen boldog is fölséged.

— Boldog! mormolta Jozefin, boldog!...

Egy pillanatig elábrándozott s ujjai szórakozottan szaladtak végig a billentyűkön. Pár hang szólt meg egy románcból, melyet valamikor mi is hallottunk:

Nyugodtan közeledett a leányhoz s csak később vészelt vele. Benne még a szerelem sem működött, csupán a megszegyenyítés felett érzett bosszuvágy. A gyilkosság befejezésében csak a véletlen körülmények akadályozták meg. Kéri az esküdtteket, hogy állapítsák meg a gyilkosság kísérletének büntetét.

Csekő Lajos védő Csizmadiané ellenszenvével igyekszik érthetővé tenni védenecze fölundulását, mint a ki mellett még a házasság után is martírúm lett volna az élete. Már pedig nincs a világon az anyónál veszedelmesebb teremtmény (Viharos derűtlenség), minden háborúságnak az anyós az okozója. Majd azt fejtegeti, hogy védeneczeben csak a büszkeség alkalmával fogamzott meg a gyilkosság gondolata. A testi sértés el nem tagadható, mert nyomai voltak (Derűtlenség), de azt beszámíthatatlan állapotban követte el. Azzal a késsel nem is gyilkolhatott volna, mert az a kés nem is azé, még csak nem is vas, hanem — ólom. Kéri védeneczet fölmenteni.

A kir. ügyész nagyobb tisztelettel viseltetik az esküdték helyes felfogása iránt, semhogy a védő beszédét megzafolni igyekezzék.

Még a vádlott szől röviden, azután az elnök a szövegezett kérdéseket adja dr. Fejér Ferencnek, az esküdték választott főnökének, azzal a figyelmeztetéssel, hogy alaposan mérlegeljk, vajjon fennforog-e az előre megfontolás esete.

Esti 9 óra tájban hirdette ki dr. Fejér Ferenc az esküdtbírósg verdictjét. Az első kérdésre:

1. „Bűnös-e vádlott abban, hogy Csizmadia Zsófiát előre megfontolt szándékkal megölni megkísérelte?”

Felélet: nem.

2. „Bűnös-e abban, hogy szándékosan, de nem előre megfontolva akarta megölni?”

Felélet: hánél több igen.

3. Ha szándékosan akarta megölni, akkor ezen szándéka erős fölundulásban keletkezett-e?”

Felélet: nem.

E szerint Dékán Ferenc szándékos emberölés kísérletének büntetvében mondatott ki bűnösnek.

A kir. ügyész indítványozza, hogy a büntetés kiszabásánál a bíróság vegye figyelembe, miszerint vádlott a tettet szegyekezéssel követte el. A védő pedig védenecze fiatalságát, becsületet voltát és őszinte vallomását kéri figyelembe venni.

Széthordta a szél futó örömm...

Azután, mintegy drebentve emlékeit, a melyek rája nehezettek, fölkelt a zongora mellől.

— Jöjjenek, hölgyeim: a ki szeret, velem tart. Válasszák ki jelmezüket.

A császárné ment elől az öltözőbe. A vidám, fiatal lányok követték s olyan nagy szemet meresztettek, mint Ali-Baba, a fávágó, mikor először lépett a Szam-barlangba. Voltak ott könnyű fátyol-ruhák, a melyek szinte elröplültek volna, ha a nehéz drágakövek, a melyekkel tele voltak, nehézzé nem teszik valamennyit.

Voltak ott spanyol mantillák, olasz mezzarok, odalisz-lebernyégek, keleties illatot árasztók és más pompásabbnál pompásabb öltönyök.

— Vegyétek gyermekek, mondta a jóságos császárné és mulassatok jól. Átengedem mindezt a szép holmit, melyet oly nagy szemmel bámultok. Mind, mind, egyet kivéve, mely sokkal szentebb és drágább nekem, hogysen megengedhetném, hogy bárki is hozzá nyuljon. De mit után látta mindnyájuk szemében a kiváncsiságot, így folytatta: De megmutatni legalább megmutathatom a kincsemet. Képzeltetni, hogy a fantázia, e balga szellem, hogy megmozdult a tizenötésztendő leányfejekben.

Micsoda csoda lehet az, a melyhez még hozzányulniok sem szabad, holott anyai drágaságot akár el is vihettek magukkal?

Talán egy nap- vagy holdszínű ruha, a

Egynegyed 10 után hirdette ki dr. Mader

Ferenc elnök a bíróság ítéletét, mely szerint: „A székesfejérvári kir. törvényszék mint esküdtbírósg a mai napon az esküdték határozatának meghallgatása után gyilkossági kísérlet büntetvével vádolt ifj. Dékán Ferencet bűnösnek mondja ki a 279. és 65. paragrafásba ütköző szándékos emberölés kísérletének büntetvében s ezért a 279. 66. és 289. paragrafusok alkalmazásával 1 éri és 6 havi börtön büntetésre ítélte, melyből a február 2-ika óta tartó vizsgálati fogsággal egy hónap kitöltöttnek vétetik. Továbbá köteleztetik Csizmadia Jánosnak 105 korona 14 fillér kártérítést 15 nap alatt megfizetni. Az államkincstár terhére felmerült 28 korona kiadás és a rabtartási költségek megtérítésére köteleztetett, a melyek azonban vádlott vagyontalansága folytán egyelőre behajthatlanoknak nyilatztatnak.”

A királyi ügyész megnyugodott az ítéletben, ugyszintén a vádlott is. A védő semmi ségí panaszt jelentett be, de mivel azt megindokolni nem tudta, a bíróság elutasította.

Csizmadia Zsófi, ugylátszik mégis megsajnálta volt mátkáját, mert az ítélet kihirdetése után arra kérte az elnököt, hogy legalább pár hónapot engedjenek el a büntetéséből. Persze az elnök nem teljesíthette Zsófi kérését. Így Zsófi egyebet nem tehetvén, nagyot sóhajtott, mikor volégenyét kikisérték a szuronyos börtönörök...

II. nap.

A legundorított esetek közül való az, melyet tegnap tárgyalt az esküdtbírósg. Távolról szerelmi történetnek látszik, de mélyebben tekintve látjuk, hogy épen semmi köze ehhez a szerelemnek, de annál több a képes újságok illusztrált szenzációinak. Egy huszonhárom esztendő, rovott multu péklegény mohón olvasgatja az ugynevezett szerelmi drámák leírásait. Korlátolt elméjének fantáziáját föltüzeli, elkápráztatja a képes fejtás otromba rajza, melyen átlótt szívek, fekete vértócsában látja heverni az öngyilkos szerelmeket. Sok ember áll a trafik előtt s megilletődve nézi a szemléhetővé tett tragédiát s egyik-másik érzékenyebb szívű fehérlépné, a kinek szintén volt avagy talán van is

milyenről a mesében hallottak? Talán az a mardartójas, melyről az arab rege azt mondja, hogy gyémántból van és láthatatlanná tesz? Vagy talán egy legyező, mely az Alhambra egyik szellemének szárnyaiból készült? Vagy egy tündér fátyola, vagy valami ennél is becsesebb jószág, a mit Napoleon készítettett bízalmos démonaival, a kis zöld vagy vörös emberkével? Vajjon mi lehet?

Végre Jozefin az öltözője egy zugából előszedte a...

Nem császár ajándéka, művész alkotása volt, hanem az öreg Hello Péter ajándéka, kézirtevénye, a kis Mária-Róza cipője.

Az olvasó már kitalálta: Jozefin császárné s a meztelbas kis táncosnő egy és ugyanazon személy volt. A kis táncosnőből, Josephine Marie-Rose Tascher de la Pageriből igazi császárné lett. Sokáig uralkodott, de egy napon nagy vihar keletkezett Európában, az oroszországi hó nagyra nőtt s mint fehér halotti takaró borult rá a francia katonákra. Mind a négy világtájról ellenséges lavinák görögtek s a kardok villogása, az ágyuk dördése, a csaták dübörgése mellett épen olyan rettentő földreggés ment végbe, mint az Antillákon. Mire az ég újra kitisztult, beteljesedett, a néger asszony jóslata. A villámsújtotta kondor eljettette a rízsát s a három sziget kreolnéja, a kétszer királyné elpusztult a viharban.

nemi szerelmi buja, elfordulván, a könnyeit törli. A beteges képzeletű legény, ez esetben Felber Nándor, nézi a képet, s azoközben észreveszi a könnyeket. Egyszer úgy is meg kell halni — gondolja — s lám milyen szép és csábító az az elmulás, a mit képpel jelent az újság és megsiratnak az asszonyok. Így kedvet kap ő is, követni ezt a példát. Valami csábító ábrázattal nem dicsékedhetik, a szava sem méze, szóval, épen nem látszik arra teremtetve lenni, hogy nagy, halálos szerelemre tüzeljen valakit. Hanem azért megtalálja a módját. Ott vannak a színes lámpájú házakban a könnyűvéri perditák, a kik fölöttébb alkalmasak az ilyesmire s jól meggondolva a dolgot, nem is valami nagy kár értük. Az ilyen leányok nem válogatóság és különösen rajongnak a szerelemért, talán épen azért, mert a hozzá való jogukat elvesztették.

Egy ilyen házat keresett föl Felber Nándor s csakhamar kiválasztotta az alkalmas személyt, valami Kohn Malvin nevezetű perditában. Gyakran fölkereste és sokat beszélt neki a maga cifrázatlan nyelven a szerelemről. Ám a leányban nem mozdult meg a szív erre a beszédre, talán mert nem érzett magában semmi romantikus hajlandóságot. Felber Nándor azonban nem bánta ezt, hisz a szerelem elvégre nem okvetlenül szükséges az ilyen drámához, csak revolver legyen az a fő. Megvette hát a revolvért és egy hideg téli hajnalon ellátogatott a leányhoz. Ahogy együtt voltak, kis vártatra megkérdezte tőle, mint a hasonló esetekben olvasta, hogy „szereleti-e?” A leány azt felelte, hogy „nem.” Aztán nem igen tudni hogyan, hova és hányszor, elég az hozzá, hogy a legény lőtt. Az egyik golyó horzsolta a leány ruháját, de kárt nem tett benne. Ugyisintén a legényben sem, a kit megpörkölődött ruhával, de szintén épségben találtak a diványon a házbellek, a kik a lövés okozta neszre s a leány sivalkodására a homályos szobába rontottak. A fegyver is rossz volt, a tül-tény is — mint később kiderült — s így a tragédiából semmi sem lett. Hanem Felber Nándort elfogták s most gyilkosság kísérletével vádolva állították az esküdttörvényszék elé.

Rabruhában vezette be a börtönőr. Sápadt, puffók szöke legény, kifejezéstelen, majdnem hülye ábrázattal. A szeme mindig a padlón, még akkor is, mikor a kérdésekre felel. Rőstellkedve vallja be, hogy egy izben már nyolcz hónapig ült, lopás miatt.

Az esküdtszék a következőleg alakult meg. Rendes tagok: Véber Károly kereskedő Szfejérvár, Breuer Adolf kereskedő Szfejérvár, dr. Eisenbarth Károly ügyvéd Szfejérvár, Zahajszky János birtokos M.-Almás, Moenich Károly városi levéltáros Szfejérvár, Szlavik Zsigmond kereskedő Szfejérvár, dr. Fejér Ferencz ügyvéd Szfejérvár, dr. Hajós Rezső ügyvéd Szfejérvár, Endl József mérnök Szfejérvár, dr. Rádai Lajos ügyvéd Szfejérvár, Löwinger Adolf bérlő K.-Szt.-Péter, Havranek Lajos kőfaragó Szfejérvár. Póttagok: Havas Béla urod. titkár Ába, ifj. Gadl János gépszekovács Velencez. Ezuttal úgy a kir. ügyész, mint a védő sűrűn élt a visszavetési jogával.

A bíróság részéről: elnök: dr. Mádér Ferencz, bírák: Madarassy István és Sárkány Ferencz, jegyző: Kenessey László, közzvádó: Juraszek János kir. alügyész, védő: dr. Schlammadinger Jenő.

Az elnök felszólítására a vádlott sirva mondja el az eset részleteit. Azt állítja, hogy a leány is szerette és hajlandó volt gazdáját Wirth Károlyt odahagyni, hogy vele „tisztességes” életet éljen, de némi ékszeri voltak zálogban s azt akarta előbb visszaszerezni. Az ékszereket azonban a gazda nem adta ki, a leány pedig a nélkül nem akart kijönni. Nagyon szerette a tévedt leányt, s érezte, hogy nélküle nem élhet, azért elhatározta, hogy megöli s ő is vele pusztul.

A részletekre nem igen emlékszik, mert akkor nagyon fel volt indulva. Csak azt tudja, hogy többször lőtt.

Utána Kohn Malvint hallgatja ki a bíróság. A leány — igazi perditá típus — részvétlenül, szinte megvetően néz a vádlottra és határozottan tagadja, hogy szerette volna. Nem is ígért neki semmit. Különbösen is igen hőbortosnak állítja a legényt, s méltatlankodva mondja: „Hogy jövők én ahhoz, hogy ötöt szeressem?” Felber különben csak az utolsó látogatáskor kérdezte tőle, hogy szereti-e, mire ő nemmel felelt.

Kohn Malvint, valamint a többi tanut is megeskették a vallomására. Lengyel Sándor, a vádlott volt segédtsára azt állítja, hogy Felber az eset előtt egy héttel egy képes újságot mutatott melyben valami szerelmi dráma volt lerajzolva. Róla is nemsokára így írnak, — mondta akkor.

A tárgyalást délután 3 óraker folytatták. Legelsőbben a fegyverszaktörőket hallgatták ki, a kik egyértelműen oda nyilatkoznak, hogy a használt revolverrel nem is lehetett volna életveszélyes sebet ejteni, mert az irányzó szeg a csőbe csuszott, azonkívül a patronok is rosszak voltak. Dr. Pataki Ármán és dr. Herz Oszkár törvényszéki orvosok ép elméjének mondják a vádlottat.

Juraszek János kir. alügyész vádbeszédében azt igyekszik bebizonyítani, hogy a vádlottat nem a szerelem, hanem csupán a hiúság, a feltűnni vágyás sarkalta arra, hogy a gyilkosságot megkísérelje. Gyilkosság kísérletének büntetével vádolja.

Dr. Schlammadinger Jenő védő az előre el-tökélt szándék és a szándékos emberölés közötti különbség fejtegetésével kezdte beszédét s igen szépen bizonyította, hogy a jelen esetben csak szándékos emberölés kísérlete forog fenn. Mint-hogy azonban a vádlott által használt eszköz abszolúte alkalmatlan volt az ölési cselekmény véghezvitelére, mit úgy a fegyverkovács, mint az orvosszaktörők megerősítettek, kéri a vádlott felmentését.

Az esküdttörvényszék — bár a sikerült védelem végső konkluziója nem tette magává — a vádlottat csupán szándékos emberölés kísérletében mondta ki bűnösnek ennek alapján, valamint az enyhítő körülmények figyelembevételé alapján a bíróság 8 hónapra börtönre ítélte, melyből a vizsgálati fogsággal 2 hónapot kitöltötnek vett. Az ítéletben az közzvádó megnyugodott, a védő ellenben semmisségi panaszt nyújtott be a büntető törvény 351. §-a alapján.

III. nap.

Ma egy tizennyolcz esztendő s ubancz állott az esküdttörvényszék előtt szándékos emberölési kísérletének büntetével vádolva.

Juhász György, a vádlott az 1899. évi augusztus 7-én többemagával kártyázott a pátka „falu koreszmájában”. Huszonegyest játszottak a ficzkók, a kik közül a legidősebb is még alig hogy katoná sorban volt. Játék közben Juhász György azt tapasztalta, hogy Szabó János a bankadó, felettébb gyanusan forgatta a blattot s e gyanujának nem is késett ott nyomban hangos kifejezést adni. A többi kamaszok azonban az osztó pártjára állottak s talán el is püfölik a vadaskodót, ha az idejében kereket nem old. Mindez a délutáni órákban történt. Estére kelve, Juhász György odaült az utcai kisajtóba s midőn Szabó János a koreszmából kilépett, nekiugrott és bieskáját a nyakszirtjébe mártotta. Husz napig sinlette e legény a veszedelmes szurást, de még most is megrázi a balfele. A zsenge merénylőt följelentették a székesfejérvári törvényszéknél, de Szabó János nem győzte kivárni a hivatalos eljárást és időközben ő maga próbált boszút állni olyképpen, hogy egyszer az utcán többemagával megtámadta a fiut és hatalmasan elagyabugyálta — Juhász György sem hagyta annyiban a dolgot s ez a kis incidens jelenleg a járásbíróaságot foglalkoztatja, de ítéletre még nem került az ügy.

A késelési história dolgában ma ültek törvényt Juhász György fölött, ki szabadlábon védekezett.

Az esküdtek tagjai voltak: Dr. Eisenbarth Károly ügyvéd, Szfejérvár, Zahajszky János

birtokos, M.-Almás, Havas Béla urod. titkár, Ába, Wéber Károly kereskedő, Szfejérvár, Breuer Adolf kereskedő, Szfejérvár, Bottka Vilmos ügyvéd, Vaál, dr. Hajós Rezső ügyvéd, Szfejérvár, dr. Rádai Lajos ügyvéd, Szfejérvár, Wessely Zsigmond kereskedő, Nyék-Pettend, Brünauer Miksa bérlő, Polgárdi, Polgár Antal cipész, Szfejérvár, Endl József mérnök, Szfejérvár, rendes esküdtek; továbbá dr. Fejér Ferencz ügyvéd és Szlavik Zsigmond kereskedő Szfejérvár, pót-esküdték.

Elnök: dr. Mádér Ferencz, bírák: Chapó Gyula és Sárkány Ferencz, jegyző: Földi Imre, közzvádó: Ujházi Sándor kir. ügyész. A vádlottat Pálffy Károly védte.

A kihallgatás során különösen jellemző volt a vádlottnak azon kijelentése, hogy reá azért haragudtak a legények, mert ő katolikus, azok pedig mindnyájan reformátusok. E miatt neki sok baja volt velük, mert minduntalan szidták gyalázták katolikus voltáért.

A perbeszédekkel d. u. fél 6-kor végeztek. Az ügyész a vádat átváltoztatta súlyos testi sérítés büntetésre, az esküdtszék azonban az alul is fölmentette a vádlottat. E szerint a bíróság Juhász Györgyöt fölmentette. Az ügyész semmisséget jelentett be a verdikt ellen.

UJDONSÁGOK.

— **Áldozó csütörtök napja.** A ker. kath. anyaszentegyház a mai napon ünnepli emlékezetét azon csodának, hogy Jézus Krisztus, a ki szent életével, csodatételeivel, kinszenvedése és halálával elvégezte, dicsőséges feltámadásával megpecsételte az emberi nem váltóságának nagy művét, e napon felment a mennyei Atya dicsőségébe, miként előre megmondá: „Én az Atyától jöttem ki e világra; ismét elhagyom e világot. Elmegyek az atyához;” ezért a mai napot Urunk mennyemenetelének is mondjuk. Áldozócsütörtöknek pedig azért nevezzük, mert a hívek a keresztyáró napok alatt elkészülvén Urunk mennyemenetelének méltó megünneplésére, a mai napon nagyobb számmal járultak a szent áldozáshoz. A mai nagy mise alatt, melyet Károly János nagyprepost fog bemutatni az egek Urának, az evangelium után eloltatik a husvéti nagy gyertya, s a feltámadt Jézus szászlós szobra eltávolítottak az oltárról, annak jeléül, hogy isteni mesterünk bevégezvén földi pályáját, a mennyekbe felment.

— **Bérmálás.** Pünkösdi vasárnapján Dr. Steiner Fülöp megyés püspök a székesegyházban a bérmálás szentségét a híveknek ki fogja szolgáltatni.

— **Személyi hír.** Fajda Ödön zirczi apát, a ciszterciata rendház látogatása végett tegnap Székesfejérvárra érkezett.

— **A főreáliskola matinéja.** A főreáliskolai zenekar költségeinek fedezésére rendezendő zenematiné holnap, e hó 24-én délelőtt fél 11-kor kezdődik az intézet tornacsarnokában. Az élvezetesnek ígérkező hangversenyre most újból felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Telefon.** A postahivatal jelelenti, hogy az I. ker. m. kir. kulturmérnöki hivatal a helyi telefonhálózatba 70. sz. a bekapcsolatott.

— **Meghívó.** A köbölküti választókerület választópolgárai Szolgyénben 1900. május 27-én, vasárnapon d. u. 3 óraker a templom mögötti téren néppárti népgyűlést fognak tartani a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja gr. Zichy Nándor. 2. A néppárt eddigi működéséről. Tartja Molnár János pápai főpap, orsz. képviselő. 3. Közzvadásági kérdésekről. Tartja: Vaszary Mihály, herceggprimási bányafelügyelő. 4. A néppárttól. Tartja Kálmán Károly, orsz. képviselő. 5. Elnöki zárszó. Szolgyén, 1900. május 19-én. A rendezőség.

Műkedvelői előadás. Városunk lelkes fodrász ifjúsága vasárnap este igen szépen sikerült műkedvelői előadást rendezett a városi színházban. A ki nem ismeri iparos ifjúságunknak ez irányban már többször kimutatott tehetségét, egész joggal kemény fának tarthatja részükre „Felhő Klári“-t, de hogy fejszékük nem maradt bent, azt a való megmutatta. Nem kicsiny ambícióval készültek az előadásra s így fardozásukat a jól megérdemelt siker koronázta. A címszerep személyesítője *Lévay Róza* úgy megálta helyét, a hogyan ezt csak hivatott színésznőtől várhatuk volna el. A megszállt asszony keserűségét, a hitvesi hűség meleg érzését megkapó természetességgel produkálta. Jó volt szerepének minden jelenetében hűga *Katicza*, *Zach Valéria*. De első helyen kell megdicsérintni *Levygel Paulát*, a ki *Viola Éva* szerepének a nehézségeit győzte le a felizgatott kedély és szenvedély hű visszaadásával. Öv. Abánét *Vild Mariska* adta, a ki úgy beleléte magát az öreg asszony szerepébe, hogy az ember akaratlanul kékkedni kezdett, látva a színlonpon a „k. a.“-t. Rökkáné pletykáit pedig *Juhász Czéza* hadarta el igazi tehetséggel a közönség kacagása mellett. *Fátyol Ferkó Szabady* László isten igazában legény volt a talpán, szép folyékony játékaival elért sikerét kellemes baritonjával ugyancsak betetézte. *Hollósy Ferencz* Aba András szerepében a hivatásos színész látszatát ébresztette bennünk, a győtrő szerelmest igazi drámai erővel tette természetessé. *Ferli János*, *Gergő Józsi* mókáin igen sokat mulatott a publikum. *Szinábel József*, *Lackner István*, *Herczeg István* szintén arattak igazán megérdemelt tapsokat. A rendezés is természetesen a legjobban sikerült. Ami az anyagi sikert illeti, e fölül nyugodtak lehetünk, mert telt ház előtt ment a darab, a páholyok soraiban több előkelő család is láttunk. Hisszük, hogy e szép siker nyomán nem sokára ismét találkozunk ott, a lelkes, törekvő fodrász ifjúsággal. (—cz —n.)

Zongora-tulajdonosok figyelmébe. *Korhely A.*, a bécsi hírneves „Bösendorfer“-zongoragyáros tanítványa városunkban telepedett le. Elvállal egy helyben, mint vidéken is javításokat, hangolást bőrozés és e szakmába vágó összes munkákat jutányos árban. Pontos és jó kivitelű munkáért kezeskedik. Szives megkeresések lakására: Jókai-utca 18. szám, legcélszerűbb egy levelező-lapon kéretnek.

Falusi tűzhelyek ezimen egyik ismert népies írónk, *Bognár Gáspár* tanítóképző tanár egy vaskos elbeszélés kötetet adott ki. *Bognár* zamatos magyaros stílusával a közlét főbb kérdéseit szövi vonzóan egyes elbeszélésekbe s így akarja a népet erkölcsösségre, jellemességre és hazafiságra szoktatni. Czeljének elérésére a legalkalmasabb eszközt alkalmazza, magát a népet szólaltatja meg. Szerző manapság ez irányban egészen eredeti és ugyszólván önálló munkásságot fejt ki s fiatalabb írónk közül többen követhetnek. Az elbeszélésekben szinte érezhető a nép szívervése, eszejárása, eszemenete. A követválasztás izgalmában összekocoztant kortescapatok, ősi szokását, gubáját szegénylő községi bíró, a pletykázó asszonynépség, összeveszett házastársak, a szegény földmivelő urra lett fiával, az elaggott földmives, a sztrájkoló munkások, a munkából hazatérő munkás ember, a szüretelők, a bucsuzó njonczok, a babonás falusiak és a kaján lelki vádaskodó banya, mintha csak valóban előtünk állának. A műveltebb körök is élvezettel olvashatják eme elbeszéléseket s soha jobbat nem tehetnek, mintha az érdemes népet e kötettel megajándékozzák. Pédányonkint egy koronáért kapható a szerzőnél Szatmáron.

Méhészeti előadások. A székesfejérvári méhészegyesület elnöksége elhatározta, hogy az érdeklődő gazdaközönségnek gyakorlatilag is bemutatja az okserű méhkezelést. E célból a *selyem-utcai* iskola mintaméhésében e hó 24-én, áldozó csütörtökön, a *zámoly-utcai* iskola mintaméhésében pedig 27-én vasgész vasárnap délután 3 órakor *Magó Károly* méhészegyesületi titkár, a „*méhek tavaszi gondozásáról*“ fog gyakorlati oktatást tartani. Előadást tartanak még: *Kalocsay*

Alán méhészegyesületi elnök, továbbá *Töltényi Antal*, *Vida Dezső*, *Pausch Ráfáel*, *Sályom Lajos* és *Metykó Károly* méhészek. Kérjük a méhészet iránt érdeklődő közönséget, hogy ezen méhészeti előadásokon minél nagyobb számmal megjelenjen sziveskedjék.

Vándor tolonczok. A hatóságok néha egész vándorlást rendeztek egyik-másik tolonczal, a kinek nem tudták az illetőségi helyét. A belügyminiszter most erőlyes hangú leiratot intézett a törvényhatóságokhoz, a melyben megtagyja, hogy jövőben addig ne tolonczoljanak el senkit, míg nem tudják az illetőséget, mert az illető tisztviselők felelőssége vonatnak s a költéseket kötelesek megfizetni.

Műkiállítás. *Németh Lajos* festőművész körülbelül egy hónappal ezelőtül fölkereste *Harcraek József* polgármestert, hogy egy. Székesfejérvárott rendezendő műkiállítás tárgyában vele értekezzen. A művész-egyesületek az utóbbi években tudvalevőleg erős akcióit indítottak a képzőművészeti termékeknek minél szélesebb körben leendő terjesztése végett, a mit ugy vélték legsikeresebben elérhetni, hogy a vidék nagyobb városaiiban időnkint tárlatokat rendeznek. Több helyütt igen szép erkölcsi sikerrel, s szintén nem megvetendő anyagi eredményvel járt ez a vállalkozás, de azért ez — ismervé a mi viszonyainkat — nem elég ok arra, hogy a székesfejérvári kiállításról elvele is ugyanazt merjük feltételezni. A kiállítás czeljaira a polgármester készséggel átengedte a városház nagytermét, sőt azt is megígérte, hogy az ütött kopott ócska helyiséget lehetőleg esinosan földiszitetti. A kiállítás pünkösd utánra tervezik. 10 napi időtartammal. *Németh Lajos* festőművész, a kiállítás rendezője most fölkeri a meghívott művészeket, hogy a tárlatra szánt műveiket legkésőbb május 26-áig küldjék be a városligeti műcsarnokba. Eddig a következő művészek jelentették be részvételüket:

Aggházy Gyula, *Banczár Gyula*, *Baditz Ottó*, *Ballo Ede*, *Bruck Lajos*, *Bruck Miksa*, *Dudits Andor*, *Edri Ills Aladár*, *Doak Ebnor Lajos*, *Gergely Imre*, *Ipoly Sándor*, *Háry Gyula*, *Hegedüs László*, *Keleti Gusztáv*, *Kerestock Károly*, *Koszkol Jenő*, *Kúnyfy Lajos*, *Neogrady Antal*, *Naller Róbert*, *Németh Lajos*, *Pap Henrik*, *Papp Sándor*, *Pállya Celesztin*, *Poske Géza*, *Stetka Gyula*, *Spányi Béla*, *Strábl Alajos*, *Strábl Zsófia*, *Ringcsón József*, *Szenes Filop*, *Telepy Károly*, *Tóbi Antal*, *Tull Ödön*, *Ujváry Ignác*, *Vastagh György*, *Vastagh Géza*, ifj. *Vastagh György* és *Zala György*.

Tűz a külsőtelen. Tegnap este fél 7 óra tájban az Olaj-utczából tüzet jeleztek a központi tűzörségre. A tüzoltók gyorsan felszedelőzve kivonultak a jelzett irányba, a hol az Olaj-utca táján már láthatók voltak a lovasberényi-uti szerűskertek fölül fölcsapódó lángnyelvek. *Stolczenberger Ferencz* olaj-utcai lakos szerűskertjén pusztított a tűz, mely rövid idő alatt az ott levő 12 szalma kazalt lángba borította, ugy, hogy annak megmentésére gondolni sem lehetett s így csupán a szomszédos szerűskön felhalmozott takarmány oltalmazására szorítottak, a mi hosszasan munka után végre szerencsésen sikerült. Az oltásnál a városi és az önkéntes tüzoltó csapaton kívül tevékeny részt vett a *Felmayer-gyár* tüzoltósága is, élén *Schelnitz Soma* szakparancsnokkal, azonkívül egy szakasz honvédbaka is kivonult a rend fentartására. Ott láttuk a mentők kocsiját is a vörös keresztet lobogóval, de szerencsére semmi dolguk nem akadt. Baleset történt ugyan több is, de ezek inkább komikus természetűek voltak. Az égő szerű mellett ugyanis egy óriási peczegődör terül el, melynek

szörnyű illatú tartalma végig szalmával van behintve, okserű trágyatermelés czeljéből. Ebbe a félelmetes masszába bukkott bele néhány bugzó igyekezetű ember, kit balvégezte arra vezetett. Nagyobb baleset történhetett volna a tűz színhelyén, hol ugy éjfél tájban, midőn a zsaratnokot széthányták, az egyik kazal alatt egy tíz öl mélységű kutat találtak a tüzoltók. A kazalok mellé helyezett cseplőgépet idejében sikerült megmenteni, de a tulajdonos kára azért meghaladja a 2000 koronát. A szerű csak 600 korona erejéig volt biztosítva. A vizsgálat van hivatva kideríteni, hogy gondatlanság avagy gyújtogatás okozta-e a veszedelmet.

A kath. legényegylet színelőadása. A helybeli kath. legényegylet kised bátor csapata nagy dologra határozta el magát. A „*Polgári Lovölde*“ helyiségében szombaton (május 19-én) este előadta *Janics Ferencz* b-gyarmati legényegyleti alelnök „*Vörös zászló*“ című színművét, mondhatni nem nagyszámú hallgatóság előtt. A darab meséje jóígyvet szolgál, a mennyiben a szocializmus utvezetőjétől szándekezik a fiatal-ságot visszataranni, rámutatva becsülotes munka s tisztesség korára, midőn a mesterlegényt is nem az iparossegédet a mester fiának tekintette s nem egy izben vejevé fogadta. A munka szeretete, a tisztesség, az édesanya tevével magukba szívott hazaszeretet fogalma gyönyörűen szembeállítva a hazátlan, az erősen keleti jellegű vezérek által e szép hazába becsempeszt szocializmus ászbontó elveivel, jól eső érzést keltett a közönségben. A szereplők ügyes, bátor fellépése, élénk taglejtése, jó hangsúlyozása, szinte feledtette a színpad szegényes voltát. *Hill József* kovácsmester természetes előadása, *Matusok Irén* felesége könnyed mozgása, *Lehner Antal* első legény jó szerepmódora, *Jásper Ferencz* (ispán) kacagtató beszédmodora, *Tarr József*, mint a szegény favágók remek személyesítője, *Bertny Regina* felesége, *Vincz Ilona* (Garasonó) s a többi szereplők is megérdemlik elismerésünket. Eltekintve a drága helyiség, az előadási nap választásától, a mostani deficit után önkénytelenül az a kérdés nyomul előtörbe, hogy az egyesület elnökének nem áll-e érdekében az egyesület jó hírnevét fenntartania, annak mostoha ügyét előmozdítani s az egész ügynek nagyobb lendületet adni? Nem tudna-e befolyásával, esetleg kérésével odahatni, hogy létesítsék minél előbb az a várva-várt központi kath. egyleti ház, a melyben a hajléktalan, sokszor az utca-szélre kitért kath. egyesületek gyűlései összejövedelei memhelyet találhatnak? Es nem gondolják-e meg azok, a kik ezen egyesületi ház létesítésére kiküldettek, hogy a magyar katolicizmus 900 éves — e városhoz is oly szép, dicső emlékekkel fűződő multja megérdemlené ez évben még nagy áldozatok árán is azt a kis emlékházat?

Felhívás Magyarország katolicusaihoz a szentér alkalomával, a lateráni bazilikában elhelyezendő nemzeti jubileumi zászló ügyében. A magyar katolicizmus 900 éves jubileumát ebben a dicsőséges szent évben magasztos lelkesedéssel ünnepelelk meg hitükben hű zarándokaink Róma városában. Ott, a fenséges sz. Péter templom óriási kupolája alatt a 90 éves szentséges Atyának, XIII. Leonak buzdító szavaira s az apostolok és millió vértanu sirjainak láttára szentül megfogadták, hogy ki kell göngyölni azt a zászlót, a keresztény Magyarország amnyi időkön át begöngyölytett zászlaját! Minekünk is, a kik az első zarándoklat alkalmával az Egyház fejének népatyai arca kedves látásában nem gyönyörködhettünk, részt kell vennünk a szent év áldásaiban, lelki örömeiben. *Szeptember harában induljon ismét egy zarándoklat Róma megszentelt földjére. És ez a zarándoklat helyezzen el örök emlékeztül a lateráni bazilikában. II. Sylvester sirjára, a magyarok Nagyasszonya, a boldogságos Szűz Anya és Szent-István képeivel ékesített nemzeti*

trikolort, hogy hirdesse időtlen időkig annak a szeretetnek, hálának és rendületlen ragaszkodásnak nagyságát, a melylyel a katolikus Magyarország Rómához viseltetik.

Hozzátok fordulok tehát, nemzetem miliói! Szegények és gazdagok, adjátok össze filléreiteket a szent év nemzeti jubileum zászlajára, a melynek ezüst nyelvén elhelyezett pergament-lapon mindazok nevei örökíttessenek meg, a kik a zászló megalkotásához hozzájárultak. Az adományok a „Magyar Állam”, „Alkotmány” és „Religió” szerkesztésébe utján, vagy egyenesen alulirothoz küldendők augusztus elsejéig.

Emlékezzünk meg Mindszentinek a szentek unokáihoz intézett szavairól:

Ki kell gyöngyölni azt a zászlót!
Hadd longjen nyíltan, szabadon.
Hadd lássa meg jól minden ember.
Fönn, lenn és minden oldalán:
Itt a kereszt vértől vanunk
S az örök város gyermekei.
Harcolni k-szek felváltggal.
Mey a keresztet megveti.
Ki lel, hát tűzni azt a zászlót!
Lobogjon bátran, szabadon.
Mely d adalmak hozozója
Volt anyyi hosszú századon!

Zsanboldya, 1900. a szt. kereszt feltalálása napján.

Csicsiky Imre,
pápai titkos kamarás, plebános.

„Szükséges-e az egytanító osztatlan népiskolák részére külön tanterv?”

A népoktatást vezérlő férfiak s élükön maga a közokt. ministerium nagy horderőt tulajdonitanak a kitézett kérdés helyes megoldásának. Épen ezért ezen nemcsak a szakajtó utján, de a tanító-egyesületek, illetve egyesületi járás-körök által is megvitattott kérdésben e lapok hasábjain röviden a következő véleményemet kíséreltem meg kifejtetni:

Nevelési és tanítási eljárásunk a kisdudóvástól kezdve föl egész a különféle fajú szakiskoláig a jövőt szolgáló tanítási, illetve képzési csoportok céljai és száma szerint külön-külön jól átgondolt tantervek alapján történik. Más a tanterve az elemi iskolának, más megint az ezen fölépülő középiskolának és így tovább az iskolafajok céljai szerint ugy, hogy bármely felsőbb fokozat nem állhat meg az annak megfelelő alsóbb fokozat nélkül, mert az annak alapja, föltétele.

En a fölvetett kérdésre tehát az említett fokozatok egymáshoz való viszonya s ezenkívül még az elemi iskolai tanítás eredményeiből merített tapasztalatok, illetőleg a tanítók hivatásának mikénti betöltése és képzettségének mértéke alapján adom meg a véleményes választ.

Fölösleges megemlítenem, hogy az elemi iskola egymagában is ezelte szolgálhat s mint ilyen befejezett egészet képez, még akkor is, ha a belőle kikerülő növendék közvetlenül a gyakorlati életbe lép bele, de nem fölösleges legalább érintenem, hogy az elemi iskola a rája következő felső fokozat több más iskolával áll szervi kapcsolatban s hogy ezen iskolák mindegyike a maga tantervét az elemi iskolában és pedig ennek tanterve alapján nyerhető előismeretekhez szabta, a miből aztán önként következik, hogy mihelyt az elemi iskola tantervén tárgyi redukálás által bármit is változtatunk, meggyöngyítjük az alapot, a melyen az iskolák következő fokozatai fölépültek. Már pedig a magyar és más tannyelvű elemi iskolák számára kiadott s ma is használatban levő tanterv oly bölcsen készült, hogy abból valamit elvemi

avagy ahoz valamit hozzátenni épen nem lehet-séges.

Ha az osztatlan elemi iskola számára külön tantervet készitünk, az a fölvetett kérdésben rejlő intencziónal fogva csakis tananyag-redukálás által fog különbözhetni az osztatott elemi iskola tantervétől; ennek következtében nemcsak az említett alapot gyöngyítjük meg, de vele az elemi iskola egységes voltát is megbontjuk; megbontjuk pedig még azon kedvező esetben is, ha ezen műveletünkkel különben a népoktatási törvény általános követelményeinek megfelelő-nünk sikerült is.

Hogy tehát az elemi iskola továbbra is szilárd alapját képezze a rákövetkező felsőbb tagozatu oktatásnak; hogy egységes volta egy és ugyanazon tantervben nyerjen kifejezést s hogy mindezekkel a népoktatási törvény általános és műveletünkkel különben a népoktatási törvény általános követelményeinek megfelelő-nünk sikerült is.

Hogy tehát az elemi iskola továbbra is szilárd alapját képezze a rákövetkező felsőbb tagozatu oktatásnak; hogy egységes volta egy és ugyanazon tantervben nyerjen kifejezést s hogy mindezekkel a népoktatási törvény általános és műveletünkkel különben a népoktatási törvény általános követelményeinek megfelelő-nünk sikerült is.

Hogy tehát az elemi iskola továbbra is szilárd alapját képezze a rákövetkező felsőbb tagozatu oktatásnak; hogy egységes volta egy és ugyanazon tantervben nyerjen kifejezést s hogy mindezekkel a népoktatási törvény általános és műveletünkkel különben a népoktatási törvény általános követelményeinek megfelelő-nünk sikerült is.

Meg kellene állapítani a tanítási minimumot; mert épen ennek a hiánya okozta, hogy a külön tanterv kérdése sorra került.

Igen sok esetben tapasztalható, hogy még egy-nemely tehetségesebb tanító sincs elegendő-képen tájékozva, mily terjedelemben dolgozza fel a tantervben előirt tananyagot. S rendszerint épen az ily kiválóbb tanítók nincsenek meg-elégedve az általuk előirt, különben jó tanítási eredménnyel. Ez onnan van, hogy buzgóságuk-ban alig veszik észre, hogy feladatukon túlmen-tek s hogy a maguk megerőltetése mellett tanít-ványaikat is túlterheltek; pedig ha a nép köz-napi ismereti szükségletét behatóbban szemügyre vennék; ha az elemi iskolán, különösen annak 4-ik osztályán fölépülő magasabb tagozatu is-kolák vezetésére osztaályainak igényeit — jobban mondva — tantervét az ahoz fűzött utasítások-kal együtt nevelés-tanítási cél és érték tekintetében megismerni ügyekoznének, ez esetben a töltük követelhető tanítási minimumot világos és határozott körvonalakban megtalálva, aligha panaszkodnának a különben normálisan benépe-sített osztatlan iskolájok tanítási nehézségei miatt. Természetes, hogy a tanító pályára nem hivatott, kötelességeit csak immel-ámmal vagy épen nem teljeső tanító ilyenmő panaszai a tanítási eredménytelenség láttára figyelembe nem jöhetnek. — Az ilyenek fidesztajavítást mindig, de tantervjavítást soha sem kérnek. És hány ezer van ilyen az ezrek közt!

De hogy a tantervünkben fölélet tananyag terjedelmére nézve a gyakorlatban mennyire eltérők a vélekedések, ezt ismét és ismét csak az e téren szerzett további tapasztalatok bizo-nyítják. Kiváló példaképen már csak a legkö-zelebbi időről is tudok iskolát, a hol az egy tanító vezetése alatt álló IV., V. és VI. osztályu tótajku gyermekek — a magyar beszédet iskolai tanítás alapján tökéletesen elsajátítva — a ma-gyar nyelvtant és számtant kicsi hiján majdnem a középiskola I. és II-ik osztálya számára előirt terjedelemben tudják; ellenben tudok egy má-sikat még pedig tiszta magyar községben, a hol az ugyanazon osztálybeli gyermekek e nemű ismeretei az előbb említettékéhez viszonyítva, majdnemhogy nullára redukálódnak; pedig hát a két tanító külön-külön ugy vélekedik, hogy

az elért tanítási eredménnyel épen hogy csak eleget tett a tanterv követelményeinek! Az ilyen két szélsőség közt aztán elképzelhető az az egyenetlen hullámzás, mely jobbára a tananyag terjedelmének határozatlan voltából eredő ingadozásokra vezethető vissza.

Ezen a bajon tehát elsősorban a tananyag minimumának fejezetek, illetve csoportok és czimek szerinti szabatos és világos kijelölése, a tananyagnak vezérlőknyvekben módszeres földolgozása segíthet. De ez egymagában véve még elég! Kell, hogy másodsorban az osztatlan népiskola tanulmányi eredménye a felvehető növendékek törvényes létszáma és — mert ez esetben többnyire falusi iskolákról van szó — a S havi szorgalmi idő pontos betartása, valamint az iskolamulasztási esetek számára szigorubb eszközök igénybevétele mellett való korlátozása, illetve অপasztása által is biztosíttassék.

Nem szólok a nélkülözhetetlen taneszközökről; nem a tanítójelöltek jobb daktikai kiképzéséről, sem pedig az iskolák működésének szakszerű és szorgalmas ellenőrzéséről; mert mindez más lapra tartozik; bárha e nélkül sikeres iskolai tanítás nem is képzelhető.

Rutschek Imre
kir. s. tanfelügyelő.

Vasuti menetrend.

— 1900. május 1. —

Budapest Székesfejérvár N. Kanizsa			
ind.	érk.	ind.	érk.
Szem. v. 6.50 reg.	9.01 d. e.	9.26 d. e.	1.40 d. u.
Gyorsv. 8.00 reg.	9.16 d. e.	9.21 d. e.	11.57 d. e.
Szem. v. 1.30 d. u.	3.35 d. u.	3.45 d. u.	8.05 este.
Szem. v. 4.25 d. u.	6.22 este.	6.32 este.	8.40 est*)
Gyorsv. 8.00 este.	9.17 este.	9.22 este.	12.07 éjjel
Szem. v. 9.25 este.	11.33 este.	11.43 este.	3.52 éjjel

*) Csak július 1-től közl. Boglárig.

Nagy-Kanizsa Székesfejérvár Budapest			
ind.	érk.	ind.	érk.
Szem. v. 12.15 éjjel	4.16 reg.	4.24 reg.	6.32 reg.
Gyorsv. v. 5.47 reg.	8.27 reg.	8.35 reg.	9.53 reg.
Szem. v. 5.05 reg.	6.59 r.**)	7.05 reg.	8.58 reg.
Szem. v. 9.30 d. e.	2.03 d. u.	2.35 d. u.	4.42 d. u.
Szem. v. 2.00 d. u.	6.13 d. u.	6.23 este.	8.33 este
Gyorsv. v. 5.03 este.	7.48 este.	7.58 este.	9.20 este

**) Június 1-től Boglártól közl.

Június 1-től szept. 15-ig vasár- és ünnepnap közlekedik.			
Boglár Székesfejérvár		Budapest	
ind.	érk.	ind.	érk.
Sz. v. 7.35 este	9.45 este	9.51 este	11.25 este

Komárom Székesfejérvár		Budapest	
ind.	érk.	ind.	érk.
Sz. v. 4.07 reg.	6.54 reg.		
Sz. v. 12.14 d. u.	2.27 d. u.		
V. v. 6.20 este.	11.09 éjjel.		

Székesfejérvár Veszprém		Veszprém Sz.-Fejérvár	
ind.	érk.	ind.	érk.
Sz. v. 9.21 d. e.	10.45 d. e.	V. v. 5.23 reg.	6.49 reg.
V. v. 1.00 d. u.	2.33 d. u.	Sz. v. 7.07 reg.	8.22 reg.
V. v. 9.57 este	11.00 éjjel	Sz. v. 4.52 d. u.	6.03 este.

T. v. 7.19 este 10.09 est*)

*) Június 1-től szept. 15-ig minden ünnep és vasárnap valamint esztörtökön közl. Ind. Péthről 8 óra 27 p. este.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.